

portafanals, portafarcells, portafeixos, portafirmes, portafoli, portafusell, portagorres, portaguansa, portaguí, portallàntia, portallapis, portaploma, portalletres, portallibres, portalliços, portallimes, portallum, portamantes, portamaò, portamola, portamoletes, portamonedes, portamoquetes, portamòs, portanoves, portaobjectes, portapau, portapeces, portapenó, portapintes, portaplatera, portaplecs, porta-rasquet, porta-registre, porta-regnes, portataules, portauleres, portavent, portaverga, portaviandes.

Portatge, portatger, V. porta Portàtil, portatiu, portauleres, portavent, portaverga, portaveu, portaviandes, V. portar Portè (poble), V. port II Portejar, V. port, porta Portell, V. porta Portella, V. port i porta Portellada, portellera, portelleta, portelló, V. porta Portent, portentós, V. tendre v. Porter, portera, porteria, porteta, portic, porticat, porticó, portier, portilló, V. porta Portinyol, portitxol, V. port

PORTLAND, de l'angl. *portland*, del NL *Portland*: sembla que fou usat primerament per l'anglès J. Aspdin el 1824, per la semblança amb una mena de pedra calcària típica de l'illa de Portland a la costa britànica (Webster-Merriam).

Portolà, V. porta Portolaga, -laca, V. verdolaga Portolés, mal accentuat per Pòrtols en AlCM (potser també ho és com a cognom, i no -làs) Portopisa, V. cortapisa Portulaca, portulacàcies, V. verdolaga Portura, V. paltrú Portús és la forma catalana i no pas Pertús Poruc, porugada, porugós, portuguesa, V. por

PORUS, pres del ll. tardà *porus*, i aquest, del grec *πόρος* 'pas, via de comunicació', 'porus'. □ 1.ª doc.: Llull.

«En jugar s'escalfen e s'obren los *porus*, d'on ix la calor en vapor e en suor, e per massa vestir, los *porus* no han ab què fredor los tanc», «en stiu són oberts los *porus* de la terra, per hon hix la calor», Llull (*Do. Pu.*, ed. Gili, p. 253; *Merav.*, NCL. II, 32). «En la pell ha certs foradets molt prims, qui's diuhen *poros*: *porus*, -ri. Per estos passa la suor y alguns humors prims», «les anses del coll --- *claviculae*, *iugula* --- tenen molts *poros*, per hon entren moltes venes, per nutrició y conservació d'elles», OPou (*ThPu.*, 276, 261); «Sols les durícies de les mans y'l sombrejat negre que 'l ferro li ha incrustat en los *poros*, vos revelaran l'ofici a què 's dedica», NOLLER (*Notes de c.*, 55). *Porós* [c. 1310, Arn. de Vilanova]; *porositat* [fi S. xv].

CPT.: *Poricida. Porogàmia. Poliporacis.*

Porut, V. por Porxada, porxat, porxe, porxer, -era, porxet, porxo-mort, V. porta Pos, V. posar Pos en les Homilies, 8v5, és també del verb posar i no significa 'després' Posa etc., V. posar

POSAR, primitivament significava 'posar en lloc

pla, descansar (una cosa)', i ve del ll. tardà PAUSARE 'aturar-se', 'cessar', que junt amb el ll. PAUSA 'parada, deturada', es va derivar del gr. *παύω* 'jo deturo', 'faig aturar', o d'un derivat d'aquest verb grec. □ 1.ª doc.: Homilies.

Paraula heretada per totes les llengües romàniques, però amb diferent extensió semàntica: en fr. *poser*, cast. *posar*, no ha ampliat gaire el significat que tenia en llatí (sobretot 'posar en terra', 'posar en repòs'), tampoc, pràcticament, en it. *posare* ni port. *pousar* (aquests, només amb alguns inicis d'ampliació, però molt literaris o dialectals);¹ mentre que en llengua d'oc i català reemplaça cada vegada més completament les funcions de PONÈRE, funcions restretes dràsticament per aquestes llengües, però recorrent, en fer-ho, força menys que el francès, a una extensió del verb *mettre* (ll. MITTERE) i molt més a la de PAUSARE; si bé en això només els parlars occitans sub-pirenàics i gascons van tan enllà com la nostra llengua, i els restants es queden entremig, o tiren més del costat francès. I en l'època trobadoresca, aqueixa diferenciació del francès no hi està encara gaire avançada.²

El llatí PAUSARE, estrany a la llengua clàssica, i propi del llatí cristià i d'alguns textos vulgars del Baix Imperi, apareix, però, ja en la Vulgata, i en textos com la *Mulomedicina Chironis*, on, p. ex., es llegeix «donec dolor *pauset*» 'fins a tant que cessi el dolor'. Mot inseparable de PAUSA, també hellenisme, i de la mateixa arrel, però que en difereix pel fet de ser ben clàssic i aparèixer des dels orígens literaris. Encara que és clar que vénen de l'arrel del gr. *παύω* 'jo paro, faig aturar, deturo', es dubta si el verb llatí, o tots dos mots, vénen del gr. tardà *παύσις* 'parada' (cristià, des dels Setanta), o bé de *ἐπαύσα*, aorist de *παύω*. Altra-ment el baix llatí, fins el que podríem dir-ne baix-llatí clàssic, se serví ja força més de *pausare* en el sentit de 'parar de moure's, en què figura, no sols en Hugutio sinó en el *De Vulgari Eloquentia* de Dante: «sicut totum ostium cardinem sequitur, ut, quo cardo vertitur, ver-setur et ipsum ---, sic et universus municipalium vulgarium grex vertitur et revertitur, movetur et *pausat*, secundum quod ---» (I, xviii, 1). Veg. també *repausatio*, infra, sobre *reposar*.

Passem a la història del mot en la nostra llengua. El caràcter del mot i la influència conjunta, en aquest cas, del llatí i de la llengua d'oc, fan que l'arcaisme fonètic extrem de conservar el diftong AU tingui aquí una mica més de vigor que en altres paraules, i així, en el període inicial, hi trobem encara, relativament, bastants casos de la forma o grafia *pausar*, si bé ja vacil·lant entre *au* i *o*: «Nostre Sr. *posà* la sua beneïta mà sobre 'ls ul<l>s del ceg e, sempre, é'l vit», «lo primer om, Adam, que Déus avia --- espirad del seu sent esperit e-l avia *pausad* en paradís: anc aizò no-l ne garí que-l Diabole --- no-l enganàs laintz en paradís», *Homilies*, 4r1, 6v7.

Tots dos en *VidesR*: «¿no avia eu vós *pausat* en la mia casa, per so que les mies coses de ladres gardas-ses?», però «lo bisbe se *posà* a oració, e totes les làn-teas de la esgleya é'l trencà, dién —assi no s'encendrà